

A

293

VII.

Az asszonyi nemnek ne-
mességéről ...

Kolozsvár, Egyetemi ktár,

RMK. 187657.

ERD. MUZ. EGYL.
RÉGI MAGYAR KÖNYVTÁR
I. Hung. 6. 96. szám.

562

1876

AZ

Afzszonyi = Nemnek
Nemeslegéről méltos-
ságáról és ditsire-
tiről való Ryth-
musok.

Az Tékózlo Fju Historiája notájára:

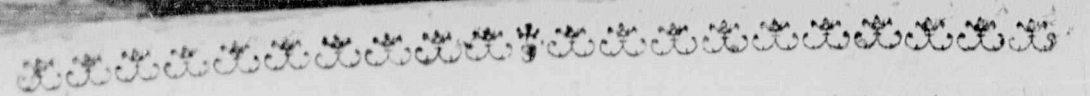
Syrak Cap. 36. §. 26. §. 27.

Az ki jo Afzszonnyal bir, örökfeget kezd birni,
hozzája hasonlo segitsege vagyon, és nyugoda-
lom oszlopa.

Az hol sövény nints el tékozoltatik az örökfeg:
és az hol Afzszony nints, fohászkodik az szü-
kölködő.

Nyomtatott Colof

i György által,

Az Tiszteletes Aszszonyoknak Nagyságosoknak, Nemeseleknek, Városiaknak és minden rendbélieknek, valakik tiszta hirrel nével és dicsőretek erköltsel fenyveskednek; Nevezet szerént pedig Nemzetes KEMÉNY KATA Aszszonynak, a Tekintetes és Nemzetes Buni BETHLEN FERENCZ Vramnak, Fejedelem Vrunk ő Nagysága Fő Hopmesterének, Fejérvármegye Fő Ispánnának, és ugyan Vrunk ő Nagysága méltóságos Táblája Hűtős Asselso-rának, szerelmes Házas-tarsanak, mint kegyes Patronájának, ez kisdéd munkát, mindenféle joknak szerentés elömenetelivel kedvesen ajánlja.

Noha mind az O és uy Testamentumokban, s mind némely Pogán írásokba is ieles emlékezeti vannak Tiszteletes Aszszonyom, a io Aszszony embereknek, és azoknak kegyességének, a kemény és könyörületesen szíveknek megh lágyító példájára; Mindazonáltal mégis álmélkodhatunk rajta, mely igen kevesen találkoztak még ez ideig a kik a io Aszszonyoknak Nemességéről, iságáról, és méltóságáról az előbb említett írásokból okot vévén, valami dicsőretek töltek volna, és azokat az Férfiakkal öszsze hasonlítani merték volna: Hanem legközből, az kik felőlők írtak, az ő írásokat azoknak gyalázatyokra, dicsőretekkel vívelt dolgoknak el oltására, kegyes természeteknek szidalmazására és io erköltsőknek rutitására igazgatták. Az mi kevesen voltak pedig, kik azoknak dicsőretekéről írtak, én azokat követvén, és a világos igazságtól is vívelhetvén, s mind pedig veszedelmes irigységnek ítélvén a io Aszszonyoknak méltó és illendő dicsőretek halgatással el tükölni, és hogy őket is érdemlett io hívekben nevekben tisztelességgel vívelt dolgoknak emlékében, nagy háládatlanlag volna megfogya

fogyatkoztatni: Vgy ítélem méltónak azoknak Nemességeket és méltóságokat erőském szerint meg írni és commendálni. Nem kevesse tusakodot bennem a bátorság a szemérmességgel: mert az miképpen a io Aszszonyoknak számításoságokat, dicsőretekét és Nemességeket hosszú Historiában foglalni tisztelesség kívánással tellyes dolognak ítélem vala: azonképpen ugyan azokat a Férfiakkal némely dolgokban egyben hasonlítani, némellyekben pedig előbb valoknak is hirdetni szemérmeknek alítom vala lenni. Midőn azért magamban így tusakodnám ez különböző értelmek miatt, végtére megh győzvén a szemérmeket, az bátorságot ragadám; méltó dolognak ítélvén, az io Aszszonyok méltóságát kevés számu versekben foglalni. Es iolleshet közönségesen az Aszszonyi Nemnek Nemességének aianlásáról kezdem el írásomat; mindazonáltal főképpen azokat akarom dicsőíteni, kik az ő Nemes és méltóságos eredeteket és Nemeket tökéletes io maga víveléssel és dicsőretek erköltsel fenyvesítik és ékeztik. Ha pedig valami részeszkése ez dicsőítő verseknek, az erköltsitelen Aszszonyokat is illeti: (mint hogy az io gyümölsz termő fának árnyékában, és annak ágaira s leveleire szállott Éghí harmatban, és fűros esőnek le hulló tsepeiben, néha az közel lévő pokoll fagu bűrök és tölpiő tsalyán is réssesül.) meg emlékezzenek affélek az ő Nemeknek méltóságáról, és io erköltsők oltózvén fel, mindenek előtt azzal illatozzanak. Mert különben ez Aszszonyi Nemnek dicsőretek, méltán őket nem illeti. Mint a melyben én csak a ioknak akarom a gloriát adni. Mellyet nem hízelkedésből, sem valami tisztelesség vadászásból tselekeszem; nem is valami hazug talált dolgokkal, hanem világos rattoval, példakkal, és az szent írásból, mind az O s mind az uy szöveteinek bizonyosságival akarom ez előttem álló dolgot nagyobb réssre erősíteni és mutogatni. Te néked pedig Tiszteletes Aszszonyom, ez okon akartam, meg ífiuságomban írott e néhány verseimet, az io Aszszonyok Nemességéről aianlani, mivel tudom és látom, tudgyák egyebek is és látgyák, minémű dicsőretek virtusokkal fenyveskedel mindenek előtt, és iokaknak tisztelességes forgolodással, és az Házi dolgoknak mind bővölitéleiben és ékeztitéleiben; s mind pedig szóbeli szomorúságra gya

kortatólled távol iáro, és idegen Országokban méltóságos Ké-
vettséget hordozó Tekintetes Vrnak, Izerelmes Férjednek I-
steniől vőtt iovaira valo gondviseleséddel, és azoknak hűséges
takarításában valo szorgalmatossággal világos tükör és kö-
vető példa vagy. Tündöklest az Aszszonyok serege között,
mind az Bőtsületes tiszta lámborsaggal ékes, Isteni tisztelettel
és felelemmel tellyes Vradért, s mind azért hogy a io hírrel
nével és méltóságos Vri állapattal fenyeskedő Nemzetes és Ne-
mes KEMÉNY profapiabol vagy on eredet; Melyből
immár fok üdőtől fogva Országunk iovára, és annak bodogh
emlekezeti Méltóságos Fejedelmének hűséges szolgálattára,
hasznos, Vitéz, és Tanácsos Férfiak származtanak, mellyet bi-
zonyít ez mi ielen valo üdönkis. Es hogy többekről ne emle-
kezzem, vallyon s nem nagy ékeffégre vagy oné Nemzetse-
gednek, az Tekintetes és Nemzetes KEMÉNY IANOS
Vram Fejedelem Vrnak ō Nfaga Tárházának Fő Komornik-
ia, Fejérvármegyének edgyik Fő Ispánnya, Fogaras Várának
Fő Kapitánnya, a Méltóságos Fejedelmi Táblának Hűrs As-
fessora, és az Vdvaris Mezei Hadaknak Generalissa. S mind
penig azért főképpen, hogy méltóságos Nemzetből valo ere-
detedet, olly bőtsületes magad viselesével és dicsíretes erköl-
tel fenyesited, a mellyel mind Isten előtt kedvert találsz; s mind
az emberektől ez életben io hírt nevet dicsíretet érdemelsz;
Holtod után penig tisztefféges emlekezeti hagyván, dicsőf-
séget és örök életet nyersz. Mert az mint a Példa befédekről
irt könynek tizeneggyedik réfében mondgya Bőls Salomon:
Az kedves Aszszony dicsőfféget talál. Annakokáért én is az
Kgmnd nevének örök emlekezeti adom ez kis írásomat, io re-
menfegem lévén felőlle, hogy kedves fivel véfi, forgattya, ol-
talmazza az Irigyek ellen, és fok külbmb külbmbfele busulának, bánatinak és
súlyos gondgyainak enyhítésére olvassa, és egyebekkelis közönfegessé teszi kgmnd,
bőfféges értékekkel fok emlekezeti méltóságoknak az utannunk lejendő maradó-
kokra valo terjesztésének modgyában meg áldatva lévén kgmnd a Szent Isteniől.
Tartsa meg azon Isten kgmndt Verelmes Férjének öröme, és az Végény Vükölkö-
dők segitfegere, ō kgmndis élette előtted; fok esztendeig bodoguljo Verentfés e-
lőmenetellel, meg oltalmazván fok fele írásiban, és nehez gondos utában minden
fele fzerentfletlenségektől; Bőtsületes Tísthez rartožando nyughata lanságiban el-
viselehetetlen nyavalyáktól. Szerelmes magzatidatis aldgya meg az Isten nagy ne-
vének dicsőffégre, és a dicsíretés Bethlen Némzet emlekezeti nek virágzására e-
gessleges hořvu élettel és bodogh Verentfével. Békeffégen fok jo esztendőket várn-
lally, fokáig viragozzal, és a veled iol tővő Mindenható Vrbán vigadgy. Amen
Kojosi Török Ilyán.

AZ ASZSZONYI-NEMNEK

Nemességeről, Méltóságáról és Dicsíretéről valo Enek.

AZ Menynek és az Földnek formáló Istene, Az
Teremtet dolgoknak Bőls gondvisele, Min-
denféle állatnak kegyes életőie, Söpen minden
művének iol el rendelőie.
Az embert szent képére mikoron formálá,
Férfiúvá s Aszszonnyá teremte, alkotá, Mind kettőt okos és
bőls lélekkel ruházá, Hatalmas méltósággal meg állandékozá.
Genef. 1. v. 27.

Egyaránt mindenikbe eszes elmét ada, Solásra valo erőt
hatalmason oltá, Vadon, Halon, Madaron lenne birodalma,
Mind Férfinak s Aszszonynak Isten parantfollya.

Örök bodoghagotis egyaránt ígírte, Az Isten mind kettő-
nek kegyesen rendelte, Nints Nemnek választása színének e-
lőtte, Ki lámborul el lészzen bő iutalma érte. 1 Pet. 3. v. 7.

Erre nézve edgyikis másiknál nem nagyobb, Férfiú az
Aszszonynál nemis méltóságosb, Ertelme és elméie edgyiknek
sem okosb, Sok dolgokban de Affony Férfiúnál bodogh.

Mely dolog igasságát nem Logicus vallya, Sem az tsalárd
Sofista hidgyed nem állattya, Ki az embert tsak hamar álno-
kul meg tsallya, Ha magára nem vigyáz háloíába haytya.

Hanem io Authorok bőls, eszes Írási, Kik az io Aszszon-
nyoknak voltak Patronusi, Azoknak helyes, fontos, igaz ra-
tioji, Szent Írásnak világos, tiszta bizonyfagi.

Ezt adgyák mi előnkben megis bizonyitták, Aszszonyt
méltóságosbnak Férfiúnál vallyák, Némely okokra nézve s-
bodoghbnak kiáltják, En is im erről szolok minden fűlek halják.

Követve szolok penig minden meg botsáffon, Igaz mon-
donak engem ez dologban vallyon, Hazug hízelkedőnek ne
prónunciállyon, Olvassa meg befédem s az után úgy follyon.

Mert a io Aszszonyoknak sem fizetéseket, En ezért nem
kivánom sem dicsíreteket, Hanem mint gonofoknak meg fed-
dem vétkeket, Azképpen meg dicsírem joknak életeket.

Hallom

állom sok Emberektől miként rágalmazzák, Nem csak az orosz Afőny, de az jótis gyalázzák, Minden illene volna Embernek sem mondgyák, Meg érdemlet jószágát rutul el tagadgyák.

Ezt értvén fedegtettem egy néhány ratiót, Am szinte huszonkettőt, kikkel áldom a jót, Az oroszról fel tölt celom ne szaporítsak őt, Ki tellyes életében nem tselekedet iot.

Mind azáltal ha mi rész ő ráis eshernék, Ez commendatoban ottan igyekezzék, Ioválenni a Rosból főből fándékozzék, Az Istenes életre, hogy Menybe ferkezzék.

Commendantur Mulieres Argumentis sumptis. 1. A Nomine.

Először azért szomat kezdem a Nevéről, Első Afőny állatnak neve jedzéséről, Mert EV Anak mondatik, mint az Irás erről, Io bizonylagot téssen három bötüről. EVA.

Az Eva annyit téssen, mint előknek Anyja, Vagy ő maga az élet, mely az Embert tartja, Ferfi nevét az Irás Adamnak kiáltja, Es a földnek verhenyes agyagának mondgya.

Gondold meg menyivel jobb az élet az földnél, Annyival meltofogosb jó Afőny Ferfiénél, Mert emberi Nemzetnek Isten az életnél, Nem adhatott nagyobb az okos Léleknél.

Az föld pedig csak néma nints érzékenysége, Magában fázaz, sovány, nintsen nedvessége, Első ha nem öntözi hafadoz az színe, Es ha nem műveltetik, nem leszen gyümöltse.

Ferfijs Afőny nélkül sovány, haszontalan, Es nagy sok dolgaiban oh ki boldogtalan, Dúliretes dolgokra igen alkotmatlan, Afőny vele nem lévén bánattya fogyatlan.

De nem csak az Nevéről Afőny dúlirtetik, Hanem több dolgokrolis ő commendaltatik, Istennek legh utolsó művének mondatik, Mert Meny, Föld teremése rayta végeztetik.

2. A fine Creationis.

Holott azért utolsó teremtet állattya, Afőny nyilván Istennek főbb szebb alkotmánya, Mert mihelt azt formálá meg főnek munkája, Afőny lön teremésnek vége és summája.

Őt Isten ez világnak ékes udvarában, Minden módon el készült friss palotájában, Bé vívé mint Királynét az szép Regiában, Minden állatot vetvén neki birtokában.

Afőny

Afőny Paradijsomban igen Nemes helyen, Formálá az Ur Isten szép és kies kertiben, Az hol mindgyárt lehet nagy gyönyörűségben, Miként boldog Királyné örömben, bőségben.

3. A loco creationis.

Paraditsomon kívül Ferfi formáltaték, Mezőben több állattal együtt teremteték, Paraditsomban ostan által vitettetek, Azért hogy oldalából Afőny formáltatnék.

Paraditsom menyivel az több kerteknél szebb, Az ő gyümöltis fáival legh gyönyörűsegsb, Így Afőny is Ferfiénél sok dologban ékesb, Ség gyümöltisözésével hafinosb tekintetesb.

4. A materia ex qua.

Ha pedig tekintünk az materiára, Melyből Isten az Afőnt nagy böltsen alkotja, Lásd ugyis a Ferfiat ha meg nem haladgya, Tízta és Nemes lévén az materiaia.

Ferfiat az Ur Isten a földből teremte, Annak néma sárából agyagból építte, De Afőnyt az eleven Ferfiuból vevé, Tízta Lélek állatnak tsontyából kétfitté.

5. A causa efficiente.

Es ezért az Ferfiu természet munkája, Afőny pedig az Urnak keze alkotmánya, ő raytais meg tetűk Isten ábrázattya, Ség segnek tisztalagnak ékes aiándéka.

6. A pulcritudine.

Ez drágalatos ióban sokkal nagyobb részt vött, Sok Afőny Ferfiunál és természetből, Mert gyönyörű színt Isten ortzájára öntött, Hogy szép, ékebb legyen minden állatok közt Kinek az ő írása merkeletes, ékes, Az maga viselése oh ki tekintetes! Mozdulása, állása testének tetteles, Io Afőnynek ő dolga mindenekben helyes.

Minden aiándék felett való aiándéka, Istennek az Afőnyon az kedves szép ortza, Melyre minden szemeit örömmel fordította, Melyről a sent írásis bizonylagát adgya.

Embernek Leányinak gyönyörű szépségét, Az Istennek fiait láták ékebbé, S mindgyárt meg kedvelek s ki ki feleségét, Azok között választá életének felet.

Ez dolgot Sent Moyses Genesisben írja, Annak hatodik részében szépen bé foglaltja, Víz özön előtt való dolognak ki.

Áltja, Teremtésnek utánna hamar lőtt azt mondgya.

Sára Affony szépségét aianlya az irás, Hogy az Föld Le-
ányj közt nem találtatott más, Olyan gyönyörűséges, ékes mint
egy Pallás, Abrahámon Istentől mert ő volt nagy áldás. Gen. 12.

Rebekkának szépségét Eliezer látá, Az Urának Isaaknak
mindgyarást io vallá, Alattomban magában rolla ő ezt mondá:
Ez az kitrendelt Isten Uramnak társává. Gen. 24.

Az gonosz és esztelen Nábál felesége, Vala az Abigail,
kinek efélsége, Minden felé ki terjedt gyönyörű szépsége, Da-
vidhoz meg mutatott nagy szép embersege. 1 Reg. 25.

Ez Uranak meg tartá haláltól életét, Megh oltalmazá an-
nak kintjét és mindenét, Az pusztában budoso Davídtól ő fér-
jét, Szépségével meg menté s el fedezé vértét.

Háromféle az szépség, mely Abigailban, Eppen megh ta-
láltatott é ieles Affonyban, Lelkében eszes, okos, teste szép ál-
lásban, Nyáiaslag befedében kedvesseg szovában.

E Nemes jószágokért David az ortzáját, Affonynak meg
tisztelé kegyes ábrázattját, Nabalnak a Férjének megh érvén
halálat, Felelegül el vevé s tartá mint saiatját.

Bersabének szépségén igen kapa David, Mert szép és gyö-
nyörű volt bizonyoson el hidd, Az Ura holta után övé lőn ep-
pen mind, Melyről a B. Bibliát bátorsaggal fel nőd. 2 Reg. 11.

Vastit, Heltet, az irás híres Királynékat, Aianlya és diti-
ri mint szép Affonyokat, Azoknak híres Nemes gyenge ortzá-
iokat, Commendallja gyönyörű szép ábrázattjokat. Hest. 11.

Iudit affony szépségét az Ur öregbitté, Annjra hogy min-
den őt csudálkozva nézné, Susannát a két biro igen meg kedve-
lé, Hogy szép gyenge ortzáját álmélkodva nézé. Iud. 8. Dan. 13.

Szent lob három leányi gyönyörűk valának, Kik neki fok
probái után adarának, Kiknél sebbek ez földön nem találtatá-
nak, Charites Affonyoknál ékesbek valának. Iobi ultimo.

Moyse's Sido népnek illyen Törvényt ada, Hogy mikor
ellenfégi ellen megyen hartzra, Es azokat az Isten kezében a-
dandgya, Azoknak szép affonijt felelegül hozza. Deut. 21.

Mind ezek és hasonló példák erdősítik, Hogy mind Isten
s embe-

s emberek előtt tiszteltetik, Affszonyoknak szépsége nagyra
bőtsültetik, Mindenféle rendektől kedvesnek tartatik.

7. A corporis habitibus.
Az embernek fővebb és méltóságosb tagja, Az Feie, s az
szép éghre emelt ábrázattja, Ez mutatja az Isten szeretetit
rayta, Ez őtet az barmoktól szépen meg választja.

Soknak férfiak között feiek meg kopaszul, Arrol az hay
le hulván homlokok meg rutul, Affszonynak az természet ad-
ta aiandekul, Egészlen hogy az haja ő neki el nem hul.

Férfiak szép ortzáját az szőr meg rutittja, Pelyhes szakál
és hosszú bajus b borittja, Soknak orrát, homlokát, ember a-
lig láttja, Terméset az férfiat annyira tsufollja.

Ezfelet menyí gondgya az szakállal vagyon, Mithelt fel-
kél füstie keze vagyon azon, Tépi, huzza, hogy toll, gaz ray-
ta ne maradgyon, Templomba s piatz felé tisztán hogy indulj.

Barbelynak menyit fizet az fő mosatásért, Meg nevelt sa-
kálának tisztogatásáért, Ha mind azt computálná ifonyodnék
azért, Sapolodnék az fok és fämtalan költségért.

Külömben vagyon dolga az Affonyállatnak, Mert szép
feier ortzáji tisztán meg maradnak, Szőröktől és pelyhektől meg
is nem rutulnak, Affszonyok azok miatt semmit nem busulnak.

8. A mundicie.
Tisztasága Affszonynak ebből is ki tetfik, Hogy midőn
egyfer vízben szépen meg feredik, Az után valahányfor tiszta
vízben mosdik, Az víz kezei után meg nem morskosodik.

Az Férfiü peniglen bár gyakran feredgyék, Akar mely
tiszta vízben ujjolag meg mosdgyék, Vízet fel háborittja hogy
fel zavarodgyék, Keze mosasa után beis fennyezödgyék.

9. A procreatione prolis.
Affszonynak fővebb tisztá méhében fogadni, Az fogadot
magzatot híven oltalmazni, Ezért is szoktak többen hasonlok-
kal lenni, Az Annyokhoz, a kiknek méhekből iöttek ki.

Innet esik gyakorta Anya ha goromba, Fia vagy Leánya
is léss neki ostoba, Ha penigh vagyon annak esze sokosága,
Résztes léssen fia is ez szép aiandekba.

Ellenbe ha az Atyák eszelek és böltek, Gyakortabb ő
B gyer.

gyermekek lesznek estelenek; Ha peniglen esnélkül azok fű-
kölködnek, Tsak Anya legyen eszes bölcs magzatok lesznek.

Azért szeretik inkább Anyák gyermekeket, Mert tud-
gyák és ismerik mint saját véreket, Ertik azokban lenni nekik
több részeket, Hogy sem mint az Atyáknak, mert ők fűlték őket.

Gyermekek is ez okon kedvelik Annyokat, Legh nagyobb
indulattal hogy sem az Attyokat, Az természet tanítja hogy
sok fájdalomokat, Sienvertek ő érettek méhekben kinokat.

Lac muliebre.

A természet Affonyra ebbenis vigyázott, Hogy hathato
bőséges tejet neki adott, Mellyel nem tsak magzatját táplál-
lya kit hozott, De sok betegeknek is adhat orvosságot.

Valerius egy Ifjú köz Afzszonyról írja, Hogy tömletz-
ben az Anya éhel meg ne halna, Mivel nem vala szabad ételt
be adnia, Annyát afzszony tejjével titokban táplálta. Lib. 5. c. 4.

Kinek ő kegyességét látván híres Roma, Sörét tömletzből
Annyát ki szabadította, Mindeniknek bőséges prebendát ad-
ta, Tömletzből kegyességnek Templomát rakatta.

10. A pietate.

Mely kegyességre Affony haylandob és késebb, Ferfi-
nál mindenkor könyörületesebb, Beteg mellett forgodni, vigjá-
ni szerényeb, Vigasztalo befűde az méznélis edesb.

11. A medendi peritia.

Mely Afzszonyon Istennek aldása, io kedve, Es bősé-
sen reá ki öntött kegyelme, Hogy sok nyavalyásoknak orvos
annak keze, Sok tudos Doctoroknál többet tud egy Sűle.

Az hol nints Afzszonyállat mint Salamon mondgya, Ott
nyeg az fegény beteg nints ki vigasztallja, Feje allyát tlen-
sen fellyeb magasztallja, Nints ki falat io étet nyavalyáinak
nyuytja.

Ecclesi. 36. v. 27.

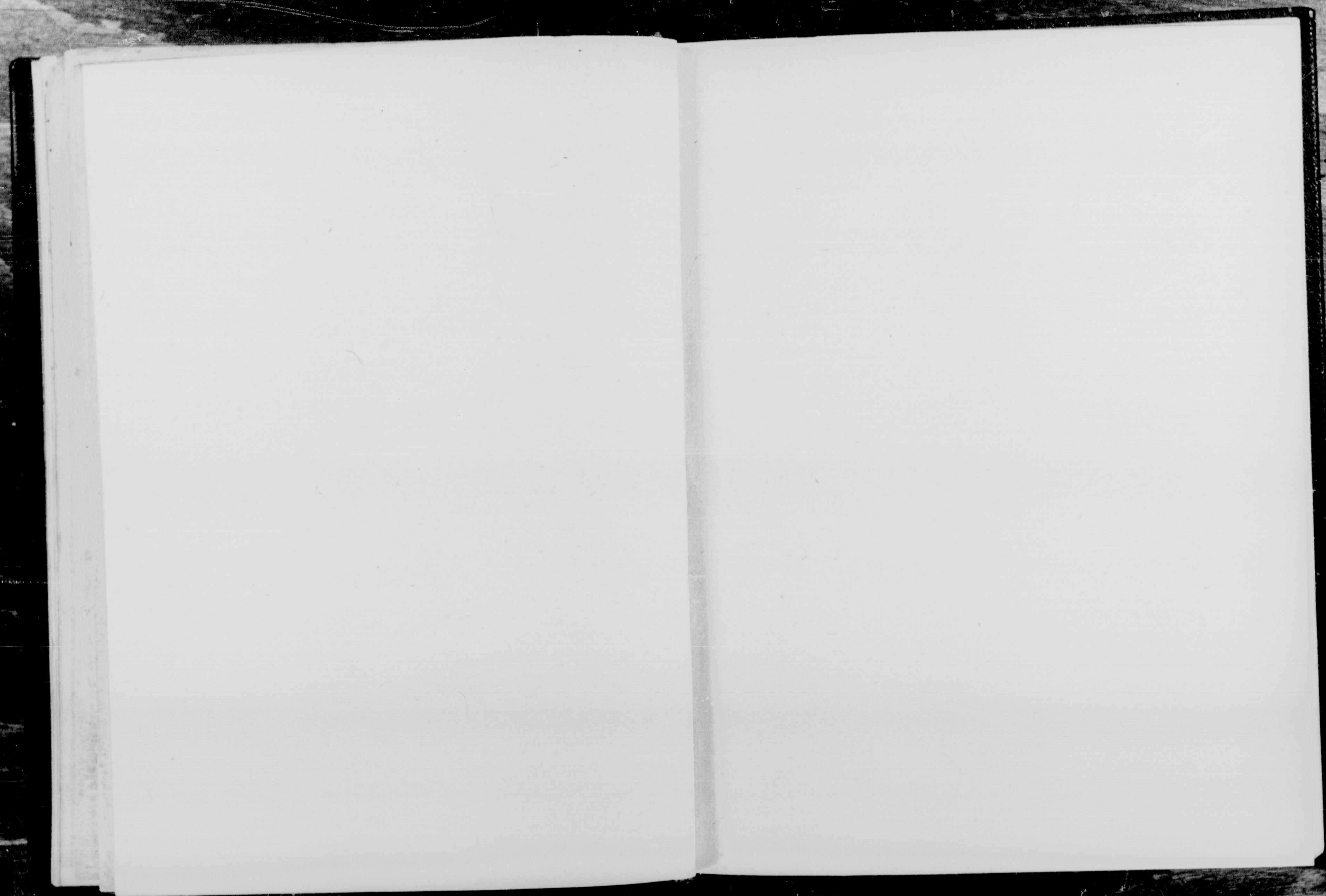
Afzszonyok emlőieről Orvosok azt írják, Véneknek hűle
mellyekre ha alkolmaztatták, Elterd melegségét azzal fel in-
dítják, Nevelik öregbűik, egűsségre hozzák.

Pelda erre Sent David, kinek vénkorába, Solgái keresé-
nek Leányt ludgába, Sunami Abisagot ki igen fűp vala, Királyt
gyenge testével melegíti vala.

3. Reg. 1. v. 3. 4.

12. Ab eloquentia.

Szóla

Mert mindent akar vala vízbe vészteni ő. Exod. 1. v. 16.

Sodomát és Gomorrhát az férfiak vésztek, Fertelmes bu-
zafaggal ugyan elszüllyeztek, Hogy az terméket ellen egymást
tétül élék, Az nagy nép városokat föld gyomraba eytek. Gen. 16.

Hogy ha az Alsfszonyoknak Historiat írni, Szabad lőte
volna némely dolgokrol szollani, Tudnának férfiakrol öks
emlekezni, Soknak gonoságáról bizonyfagot tenni.

Kik köz őt vadnak nagy sok lopok, ragadozok, Kegyet-
lenek gyilkosok, csalárdok árulok, Házak gyutogatói, hamisla-
got mondók, Sok fele gonosfagra által utat nyitók.

Fogházban tömlerzekben menyí foglyok vannak, Rossz
selekedetekért békokban tartatnak, Es menyin akasztván, s-
nyársban meg száradnak, Legh többen a férfiak száma között
vannak.

Férfiak felől adgya az írás előnkben, Hogy sok felesége
volt nem nyuguván egyben, Ezt olvassuk Abrahám s-Iakob é-
letében, Es ugyan sokak felől a réghitő törvényben.

Samsonnak, Elkanának, Saulnak Dávidnak, Es annak az
fiának az bölts Salomonnak, Roboamnak, Kalebnek, az nagy
Assuerusnak, Sok feleségi voltak több sok férfiaknak.

Némellyek azokkal is meg nem elégettek, Agyafokat de
bővön tartottak mellett, Solgálokhoz is sokan gyakorta bé-
mentek, Az ő kívánságoknak így eleget tőttek.

Alsfszonyállator pedig nem talál sz effélet, Az ki táplálta
volna három vagy négy férjét, Inkáb le tőtte volna szerelmes
életét, Hogy sem sokkal közlőtte volna az ő testét.

Nem szollok én itt némely közönségekről, Az kik nem
tőttek vallást az keresztyén hitről, Sem semmiben nem fűgh-
nek Isten szerzetéről, A mely ez hogy jo Asszony fűgiön csak
egy férytől.

Sokkal is mértékletesb alsfszony férfinnál, Magát meg tar-
toztatobb, tisztább, szentebb annál, Mint ezt meg olvashatod
sok Authoroknál, Pogánoknál, s-Istennnek szent Profetáinak.

16. A continencia.

Magát meg tartoztato vala az két Sara, Mind Abraham
s-Tobias szerelmes ágyassa, Semérmes Abigail, és Artemisia,

Argis.

Argia Polynices Thebanusnak tárfa.

Illyen vala Pompeius drága Iuliája, Kátonak eszes kedves, édes Portiája, Illyen vala Grakkusnak szép Kornéliája, Sulpitius Polgárnak ő Meffalinája.

Pontusi Mithridates Királynak az tárfa, Illyen vala az kegyes szép Hiplicratea, Tökéletes és tiszta életű Susanna, Ama Romai híres Pogán Lucretia.

Lentulus felesége illyen Sulpitia, Az Görög Ifigmea és Kalidonia, Illyen vala Atlanta Krise, és Kassandra, Tiszta élettel ékes Volska és Kamilla.

Készebbek voltak ezek életek le tenni, Semérmerevségben hogy sem kárt vallani, Tökéleteségeket tisztán meg tartani, Akarták ez Aszszonyok, s így híreket hagyni.

Ezis méltóságokra vagyon Aszszonyoknak, Hogy ez világnak három nagy tartományinak, Az ő nevekről régen nevek származtanak, Mint erről az Poeták igen szépen írnak.

Asia nevezetik Asia Nympharol, Europa Agenornak az ő Leányáról, Africa hívattatik Lybia Aszszonyrol, Ki fírmazott az híres Nemes Epafustól.

17. A summa in maritis charitate.

Mit mondgyak Aszszonyoknak ő szereteteikről, Fériekhez meg mutatott kedveskedéseikről, Volt oly kíszomorú hírt halván az Fériéről, Nem szánta meg fosztani magát ez élettől.

Markus Kato Leánya így tőn az Portia, Ki mihelt az Vrának halálát meghallya, Keserves zokogással Brutust látogatya, Filippisnél kit meg ölt az ellenfeg kardgya.

Ki hogy fegyvert nem lele, sohul ő házában, Mert feltették az szolgák hogy magát bűvában, Meg öli, el dugták volt előtte az boltban, Azért eleven szener von bé a szájában.

Azt elnyelvén nagy kínnal meg hala Brutust, ő életét le tévé szerelmes tárfaért, Emlekezeti maratt ez tselekedetért, Házaságban gyakorlot buzgo szeretetéért.

Hát mi tselekedtenek ama io Aszszonyok, Lacedemon városban, az kiknek az Vrok, Tömletzbe vették volt hogy lenne halálok, Valami pártütésért iszonyu romlások.

Ezek az io Aszszonyok a Tömletzbe mentek, Es a Tömletz tartotól szabadságot kértek, Hogy szollyanak csak egy szót vélek az ő férfiak, Mivel azon értéke lenne veszedelmek.

Bé men

Bé menvén az Tömletzben Urokat kesergik, Es azoknak ruháit ő magokra vészik, Az övéket peniglen férfiak fel öltözik, Hogy bánattyok tetteik feik bé fedezik.

Az után az Urokat Tömletzből ki küldik, Magokat azok helyén a fogfagban vetik, Tsak hogy azok éllyenek élték nem kímélik, Szabad akarattyokból férfiakért le teszik.

Nagy szeretet volt ama Dido Elyssában, Hűség szemérmerevség a Pogány Aszszonyban, Es nagy tökéletesleg minden dolgaiban, Mellyért el terített neve szerte a világban.

Hogy szemérmerevségét éppen meg tarthassa, Férie halála után meg oltalmazhassa, Es máshoz azon kívül magát ne adhassa, Egy rakás éghő fára fel hágván meg hala.

Emlekezetre méltó az Artemisia, Kária nagy Orságnak gazdag Királynéja, Kinek mikor az Ura Mausolus megh hala, Vigasztalhatatlanul sir kesereg vala.

Nem elégedvén vele hogy Ura testének, Olly koporsót készítté hideg tetemének, Világ hét tsudái közt a mely leghékesbnek, Tartaték, miként erről Böltsék emlekeznek.

Hanem Ura feiének az Kaponyájából, Pohárt tlinála annak meg száratt isontyából, S Ura porrá lött testét nagy buzgóságából, Lassan lassan meg ivá forrig az pohárból.

Valamenyí szer íjt annyí szer jay szoval, Síratta kedves Urát nagy zokogásokkal, Végre meg emészte vén szüntelen bánattal, El száradta meg hala Uráért nagy buval.

Ide néz hogy mindenkor jo Aszszony Urához, Kegyeségben viseli magát ő tárfahez, Bánattyát hogy ha láttya nyul vigasztaláshoz, Mellyel férie szívében nagy tselekedetet hoz.

Az Férfi peniglen leghgyakorab komor, Haraggal és boszszuval nagy sokszor szive forr, Főképpen hogy ha feiét meg szedíri az bor, Olly előtte io Aszszony, mint fél előt a por.

18. A comparatis.

Hogy ha mi dítíretes dolgot fel találunk, Az híres férfiakban valamiket látunk, Az Aszszonyok felől is hasonlót olvasunk, Meg sokkal nagyobbakat ha tol rá vigyázunk.

Dítíri a szent írás azért Abrahámot, Hogy kész volt meg

C

áldoz.

Áldozni az fiát Isaakot, Ki nem aianlya amaz io Affonyállator,
Hét fiával fenvedet ki Martyromsagot. Gen. 22. 16.

Kinek tselekedet az irás aianlya, Iók emlékezetire mel-
tonak is mondgya, Ki ferelmes gyermekit nűben forrania, Lát-
tya vala iszonyu kinnal meg hálnia. 2 Mach. 7. v. 20.

Mégis nagy békefeggel, s. ifendesen fenvedí, Bizonyos
reménfegét Istenében vetí, Külön külön fiait bátor szűvel inti,
Keszek legyenek az kint Istenért szenvedni.

Ferfiu szíve vala az Aszfzonyi testben, Részé lévén az í-
gaz nemes böltselggben, Fiait bátorítá nem eytē kétségben,
Részé vészen az iövendő fenyves dítsőfggben.

Melto szép dítsire az Loth Patriarcha, Iővevényeket
hiván bé az szálláfará; Ha tekintünk à kegyes Sunai Aszfony-
ra, Hasonlo gondot víselt bent Elyseusra. Gen. 19. v. 2. 4 Reg. 4.

Mert külön valo házat néki ifináltata, Hogy mikor azon
elő menne ott szállana, Az hol mindenkor lenne bővős pre-
bendája, Etele és itala ifendes nyugodalma.

Isaak Patriarchais méltán dítsiretik, Hogy magtalan tár-
saért szűből esedezik, Az Istenől magzattal menyből meg ál-
datik, Két fia Esau és Jakob szűletterik. Gen. 25. v. 21.

Nem ezt tselekedéi Anna Aszfzony magáért, Könyő-
rögvén Istennek az Fiu magzatért, Reá tekint az Ur esedezé-
seért, Néki adá Samuel meg fánván kedvéért. 1 Reg. 1. v. 13.

Moyse az Istennek szerelmes embere, Hogy éppen el ne
veszne az Izrael népe, Buzgoszeretetiből könyörgőit érette,
Istennek tsapáfatol azt így meg mentette. Exod. 32. v. 37.

Hasonlo dítsiret érdemel az Elther, Assuerus felesége à
drága io ember, Sídoknak à Királytol őis kegyelmet nyer, Mi-
atta Aman teste akasztófán hever.

Hogy à nagy Goliatot Sent David meg győzé, Parittyá-
bol egy kövel à homlokát lövé, Sídok gyűlekezete őtett meg
dítsire, Hogy az Isten népének szidalimát el vevé. 1 Reg. 17.

Nem kisebb dítsiret érdemel az Iuditt, Syrusok táborára
ki bátor szívet vitt, Számtalan pogánfaggal nem gondolván
semmit, Sőtét ejel le vágia az fő Generalist. 1 Reg. 13.

Iona-

Jonatas dítsiretik hogy iffiu Davidert, Vefedelemre atra
magát baráttyáért, Saultol meg mentette à nagy szőveségért,
Mellyért halált kőstolni nem fánták egymásért. 1 Reg. 19. v. 2.

Ugyan Daviddal Mikol ezent tselekette, Ejel Urát abla-
kon alá eresztette, Agyába egy néma kép tőkéjét reytette, Ha-
laltol így az férjét őis meg mentette. 1 Reg. 19. v. 12.

Dítsiret érdemel az Geri Ethai, Mert hogy David Ab-
salon előtt kezdet futni, Semmiképpen ő tőlle el nem akart vál-
ni, Mind életbe halálba egyűt kívánt lenni. 2 Reg. 15. v. 21.

Sinte ily dítsiret dolgot tselekedet, Ruth Aszfzony az
Napaval és burdosni kezdet, Házát és Nemzetfegét s. mindent
el felejtett, Mindenben Noemival fípen meg eggyezet. Ruth. 1.

Dítsiretik Salomon hogy bölts itélettel, Parázna affony
fiat nemes meg ért eszfzel, Az halaltol megh tartván meg atta
épséggel, Az Annyának az ki azt fogatta io kedvel. 3 Reg. 3. v. 21.

Tekuvai Aszfzony is ezen iot érdemli, Absalonhoz Da-
vidot mert meg engeszteli, Bölts beszélgetéssel Királyt arra
veszi, Hogy életét meg hadgya fiának azt nyeri.

Az Uy Testamentum is Zakauit aianlya, Hogy felét jo-
szágának szegényeknek atta, Az őzvegy aszfzonyt Urunk fel-
lyeb magasztallya, A ki két filyért vetet à kintfes ladába. Luc. 19.

Mindeneket ha elő akarnék izámlálni, Ferfiunál io Asz-
fzonyt fellyeb magasztalni, Így sokáig kellene beszédemnek
nyulni, Mert io Aszfzonyt elégge meg nem dítsirhetni.

Ersébet dítsiretik ártatlanfagáért, Az Isten előtt valo í-
gaz életéért, Az bent Törvényben valo híven íarásaért, Sent
parantsolatnak tselekedetért. Luc. 1. v. 6.

Fanuel leányának ájrtatoflaga, Nyilván vagyon Annának
az ő buzgosaga, Bőyti és könyörgése, szorgalmatoflaga, Tem-
plombeli ifenes gyakor imádsaga. Luc. 2. v. 37.

Ferfiak között vallyon olly hűri kinek volt r. Mint Kánai
Aszfzonymak az ki Urunkal szolt, Kíi Kritus kemény szova
soha hátra nem tolt, Leányának gyógyulást nyert, maga bűnbe
nem holt. Mattha. 15.

Az vér folyást szenvedő Aszfzonyiállatnak, Nagy aláza-

C 2

tois.

rosságát hallod kitérőlnak, Az szent Evangelisták égigh magasztalnak, Ki meggyogult ruháit, hogy érte Krisztusnak. Matt. 9.
Hidvefféges Davidnak poenitentiája, De sokkal Magdol-
nanak élet jobbitása, Nagy buzgó szereteti Krisztushoz jó vol-
ta, Kenetének illattya, sok könnyhullatása. Luc. 7.

Nyilván vagyon Marthanak szorgalmatossága, Urunkhoz megmutatott hű gazdálkodása, Az ő kedvéért való sok forgolodása, Mellyért el hittem leffen bősséges jutalma. Luc. 10.

Tabitha kitérőlnak más néven neveznek, Alamifnákát adott sok fűköldőknek, Es köntösöket csinált özvegy fegényeknek, Mellyért eddig megmaradt nagy híre nevének. Act. 9.

Ha Férfiben valahol fogyatkozás történt, Az mint hogy szokott lenni gyakran és naponként, Ott sokan az Affonyok is látnak is hírt, Mint erről az Uly frígjet meg láthat résenként.

Hogy Maria Magdolna kenetet kitérte, Krisztus Urunk feteire ugyan bővön töltte, Ezt Iudas többi közzől igen nehezte, Matt. 19. v. 7. 8. 9.

De kinek volt jobb ügye mint ez is Affonyoknak, Mert az neve könyvében is Testamentumnak, Is dolga hirdettetik ez helyes világnak, Emlekezeti marad, elis nem vész annak.

Nem olvassuk írásban ezt az Férfiakról, Hogy foglaltak Urunknak az ő marháiból, De olvassuk az kegyes és hű Affonyokról, Hogy gazdálkodtak neki az ő jószágokból. Luc. 8.

Nem férfi szolott Urunk mellett s fogta pártját, Midőn gonosz Sídoknak fenvedte rút vádját, Hanem egy affony ember fel emelvén fővát, Bodognak szerentésnek mondta lefus Annyát. Luc. 11. 15.

Nem Affony árulá el Krisztus Idvezitőt, Hanem az hamis Iudas az igen is révőt, Hathato befejevel mindent jora intőt, Minnyáinknak Mennyeke által utat szerzőt.

Hogy Urunk az Kereztjét nagy fáradva vitte, Az Kopaszo hely felé az vállán viselte, Nem férfiak siratták jaygarák érette, Hanem sok is affonyok serege könyvezte. Luc. 23.

Egy Apostol sem állott Kereztjéi mellett, Az egy sz. Iános kívül kitérő kedveller, Hanem Mariák voltak az kikkal befejelet, Azok fiemek láttára sok kínokat fenvette. Iohan. 19. 25.

10 REG.

Is reggel az Affonyok nem férfiak mentek, Az ő koporsóihoz kik kenetet vittek, Sok ieles dísfiretes dolgot te-
lekettek, Fel támadást Angyalok nekik jelentettek. Mar. 16.

19. A Prophetandi & docendi peritia.

Sokan Affonyok közzől Proféták is voltak, Dísfiretel Nép előtt kik világoskottak, Minden Nemzetek között nagy hírt nevet hattak, Feleletet sokaknak gonozt vagy is adtak.

Moysefnek és Aronnak Nénnyek a Maria, Az Isten népe között ilyen vala Olda, Illyen vala Debbora Anna Profétissa, Ersebeth, s Filepnek négy Apostol leánya.

Az pogánok közt pedig ilyen volt Kassandra, Az Troiai Priamus Királynak leánya, Híresek az Papságban az Ifigenia, Diánának; Melissa Cybelének Papia.

Ez felék voltak amati híres Sybillák, Mint Varro, Lactantius rollok bizonyíttyák, Minnyáian az Istennek egységét állatták, ő nagylagos dolgait böltsien magyarázták.

20. A Philosophandi orandi, versificandi doctrina.

Ha pedig tekintünk az Filozofára, Pythagoras oktatta feleségét arra, Es az ő Leányais kinek neve Dama, Attya bölts mondáinak volt magyarázoia.

Bölts volt az Diotima, s híres Aspasia, Socratefnek minden tanítvány Affonya, Mantinea Platotól tanolt s Filefia, Tudományért teriedt ki nevek ez világra.

Geminat Amfikleat Plotinus dísfiri, Lactantius Themiste is Affonyt hirdeti, örök emlekezetre méltónak itéli, ő bölts tudományáért nagyrais böltsüllí.

Nagy Sandortól épített Alexandriában, Tanít vala egy Affony Plato Scoláiban, Hypatia a neve minden tudományban, Híres és látott hallott, bölts az Fiskában.

Theon Filozofusnak leánya ez vala; Akkor tudos embert mind meg előz vala, Mellyért reá nagy sokan irigykednek vala, Caesareába fegényt fámkivették vala. Socrates Hist. Eccl. lib. 7. c. 15.

Az Oratoriában és az Versírásba, Híresek Armelia, Saffo, Koplola, Hortensia Lucera, és Kornificia, Valeria, Corynna, Erynna Telia.

Az bölts Salustiusnál tudos Sempronía, Törvény magyarázoknál ehes Kalfurnia, A Grakkusoknak Annyok híres Kornelia, Scipio felesége, okos Emilia.

C 3.

Lucas

Lucanus felesége tudos vala Polla, Segítvén az ő férjét könyv emendálásba, Pamphilus felesége Görög Damofila, Diana dígliretét verselírta vala. Statius lib. 2. Sylvar. Theophr. in vita Apol.
Arete Aristippust fiát tanította, Egyebek tudására Philofofára, Scythák Királynéiás Istrina oktatta, Silemet az ő fiát az Görög írásra. Herodotus in Melpo.

Lydiai Versiro vala Sosipatra, Serény, bölts, és hatalmas minden tudományba, Annyira hogy az köz nép azt irili vala, Hogy valami Istentől taníttatott volna. Eugapius apud volaterr.

Ha meg engedve volna Asszonyállatoknak, Hogy közönséges helyen ők is tanítsanak, Terméket érint arra haylandok volnának, Hogy minden mesterseget hamar tanolnának.

21. A regimine & arte militari.

Olvafluk Asszonyoknak országlásokatis, Méltóságok ki terfík néktek abbolis, Tütták magok viselni Férfit módrais, Kiknek históriáját tudgya akarkijs.

Ninus halála után Babylloniába, Semiramis orfáglá helylyel Káldéába, Negyven estendeig lón híres birodalma, Böltsen orfága népét igazgattya vala.

Vijonába éppité Babyllon várofat, Széllyesen és magassan rakatá kőfalát, Hallatlan mesterseggel tünáltatá tornyát, Es az város közepin drága fép Templomát.

Egy kőből vágata ki hatalmas Ózlopot, Melynek tartott az hofsa fáz örven láb nyomot, Mellyet lók fekerekre nagy bañjal vonatot, Arabia hegyéről Babyllonba hozott.

Leghettegesb láthatóbb közönséges helyre Babyllon utfátának az legh febbikére, Emelteté, hogy lenne kedves az nézélre, Ez világnak hatodik tudatás lenne.

Ierusalem várofat Attália bírta, Es hat estendők alatt ludát igazgatá, Gazdag Sába orfágot Asszony oltalmazá, Ki bölts Silomon fenyves Vdvarát meglátá. 3 Regum 10. 2

Szeretfenek orfágát az Asszonyok bírták, Mind Kandaes volt nevek az kik igazgatták, Efesek, hatalmasok, véreket nem fánták, Orfágokért ontani, azt úgy oltalmazták.

Thomyris Maifageták híres Királynéja, Vitézmódon az hirtzen forgolodik vala, Cyrust Persák Királyát megis győzte vala, Es mint ellenségeinek felét vőtte vala.

Mauso-

Mausolus felesége az Artemisia, Kirólm tsak nem régen Historiam szolla: Vra halála után sok hartzokon forga, Rhodusi gazdag népen győzedelmet láta.

Vitézséggel fenyesek réghi Amazonok, Scythiai Nemzetből eredett Asszonyok, Az kiknek meg hodoltak nagy sok tartományok, Mert valoban serényen forgot kardon kariok.

Olvafluk szerinszerre mind az két írásban, Az Pogánis Isteni szent Historiában, Hogy Asszonyok Nemzetek oltalmazában, Hűséggel forgolottak annak tartásában.

Az kik között sokakat most elő számláltam, Es nekik dígliretesio hirt nevet attam, Férfiakkal is őket össze comparáltam, Io magok viselését a kiknek olvaflam.

Az réghi törvént ízerző Lycurgus és Plato, Mivel mindenik bölts volt sokat általláto, Természet dolgairól mélyen tudakozo, Tütták Asszony Férfinél hogy nem alább valo.

Mert akar az elmének tekints élellegét, Akar pedig az restitagoknak erejét, Vagy pedig az terméket kellő Nemességét, Mind ezekben az Asszony meg találta részét.

22. Ab habilitate discendi tum literalem tum verò militare m scientiam.

Ezek az bölts emberek ez okon rendelék, Hogy egyaránt Férfit Asszony taníttassék, De aki tudományra s hartzra oktatassék. ly és parittyá lövés néki mutattassék.

Lovag gyalog hartzokon egyaránt forogion, Vitézkedni mezőben s ártort vonni tudgyon, Bátorkodást és kővel hagyítást tanolliyon, Hazájának finte úgy mint Vra fogállyon.

Volnak olly Nemzetsegek kik közt az Férfiak, Puhán éltek hevertek semmit nem dolgoztak, Feleségek mezőben fántottak kapáltak, Építettek hartzoltak, s híven kalmárokottak,

Scyták, Rátzok, Gallusok és több nemzetek közt, Asszony az Férfitval hasonlított vőtt, Békeless s Had idején egy végezések lött, Asszonyt ő tanátsaból senki ki nem üzött.

De mire iutottatok oh szegény Asszonyok, Mayd minden Nemzetek közt vartok mostan tsufok, Senki semmit azt látom nem ád ti raytatok, Olly igen alászállott a ti méltóságatok.

Es hartzak az roszszakat szolnák közöltek, El hittem hogy azt mégis könnyebben tűnétek, De hogy mind elegyesleggyaláznak bennetek, Ezen fonyad, kesereg, és eped s veretek

Ezt

Ezt én nem szenvedhetvén úgy állék mellétek, Oltalmazim mint tudim ti igaz ügyetek, Mire kezetekbe adom io neven vegyétek, Ez kised írásomat megis bősüllýétek.

Kérlek felelte igen hogy fenyekedgyetek, Szent étellel erköltsel és példák legyetek, Ne legyen haszontalan ez dírsíretetek, Ez világra kiterjedt híretek nevetek.

Im sokak gyalázását érettetek fel vöm, Magamat mint egy Celul lövöldözni fel töm, Irigy Zoilus leßen immár ellenkezöm, Am lássa; több dolgokra leßen fel serkentöm.

De nem mondotram annyit az menyit el hattam, Com mendatitotokban sokat el titoltam, Világos igazságtol erre inditattam, Hogy ti méltóságotokrol ez keveset stoltam.

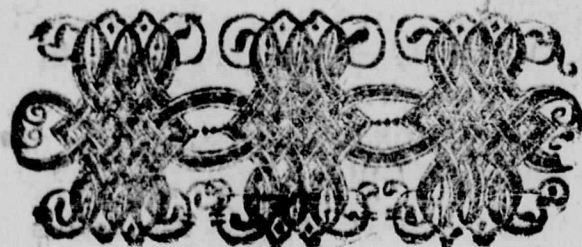
Mert ki győzné azokat mind elő számlálni, Az Aszszonyok iszágit elő beszélgetni, Mint az kiktől minnyáian kezdettünk eredni, Kik által Emberi Nem sokott szaporodni.

Kiktől fűgh házunk népe s annak ékessége, Eletünk segedelme és gyönyörűsége, Sívünk vigasztalása, fogyatlan öröme, Mindenféle dolgunknak Aszszony színe s díse.

Légyen vége azért itt beszélgetésemnek, Aszszonyok tirollatok irott énekemnek, Megh botosáflatok kérlek erőtlenségemnek, Mind örökké áldalak, s atánlak lstennek.

Mikor az hatszáz felett ezer el tőlt volna, Es harmintz azok után változva forgana, Az virágzó lffiuság nekem is szolgálna, Ez Verseket rendelém hírül hogy maradna.

V É G E. *vege*

AD VATEM ET LECTORE
AUTOR.

Ki Vers iro Poeta vagy,
Ditfiresre kedvedis nagy,
Bár Fersünak jo hirt adgy,
De jo Afsonyt hátra ne hadgy.

Adamnak ditfireti már

Szinte elég s-többet nem vár,
Afzszonyt ditfírni tsak nem kár,
Isten törvényében ki jár.

Kinek ditfiretit meg ládd,

Ha ez verset olvasla szád,
Vigyáz Eva serege rád,
Mikor olvasod jo szót ad.

Gyakran ez kis éneket mond,
Evának kedvét reád vond,
Ditfireti fonalát fond,
Ellene szólni oh ki gond.

Handwritten signature or mark

18 Számolatlan
türes level.

Az asszonyi nemnek ne-
mességéről ...

Kolozsvár, Egyetemi ktár,

RMK. 187657.

VÉGE